

Uksed avab liivamängukeskus

Veeriku spordikeskuse ees käis reedel vilgas töö: töömehed vedasid tõstuki abiga hoonesse suuri liivakotte, mis siis pealt lahti nõõriti ja ämber ämbri haaval tühjendati. Keskusesse ei kerki aga järgmine liivahall, vaid hoopis mängukeskus, kus saab aasta ringi liivakastis möllata.

Mängukeskuse keskel asub ligi 40-ruutmeetrine liivakast, mille täitmiseks kulub pea 15 tonni liiva. Seal saab kaevata eks-kavaatoritega, ent ka niisama liivas lustida, rääkis mängukeskuse loovjuht Terje Ritslaid. Lisaks tulevad keskusesse mitmesugused virtuaalmängud, näiteks võib ühes väiksemas liivakastis oma kätega maastikke kujundada.

Ritslaid märkis, et kuigi Eestis on seesuguseid mängumaid vaid mõni üksik, on need väga menükad näiteks Inglismaal. Seal on ta oma lastega isegi lustimas käinud. «See liivaidee kummitas mind juba mõnda aega,» ütles ta. «Kui seda ruumi nägin, teadsin kohe, et nüüd on õige aeg mõte teoks teha.»

Sportimiseks mõeldud rannahallides on liiv üldjuhul niisutatud ja tihke, mängukeskuses aga kuiv ja lenduv. Ka on see mõnevõrra jämedam tavalisest liivakastiliivast, et seda oleks lihtsam pärast mängimist maha raputada. «Et Eestis varasem kogemus puudub, vaatame käigu pealt, kui tihti tuleb liiva vahetada,» sõnas Terje Ritslaid. «Hüppame pea ees vette ... õigemini liiva!»

Esimesed huvilised saavad liivakasti hüpata juunikuu algul. **EMILY LIEBERG**

KRISTIAN TEEDENA

Uude mängukeskuse kätartatakse pea 15 tonni liiva.

Võrguelektrikutele valmib õppeväljak

Eestis praegu valitsev elektrikute puudus peaks tasapisi lahema hakkama: vajalikke ameteid õpetav Tartu rakenduslik kolledž ja Eesti elektritööde ettevõtjate liit (EETEL) allkirjastasid koostöölepingu, mille tulemusel rajatakse kutsekooli juurde võrguelektrikute õppeväljak.

«Praegu on ühiskonnas peamine teema julgeolek, elektrivõrk on teema number kaks,» ütles EETELi tegevjuht Kaarel Jänes. «Kuid tegelikult on elekter osa julgeolekust.»

Sõlmitud koostöölepingu eesmärk ongi luua Lõuna-Eestisse statsionaarne õppe- ja koolitusvõimalus, mis toetab kutseõpet ja eksamineerimist, töövõtete harjutamist ning täiendkoolitusi juba töötavatele elektrikutele. Harjutusväljakul hakavad oma oskusi lihvimise võrguelektrikud, kelle töö on ehitada ja hooldada kuni 35-kilovoldise pingega võrke.

Eestis on üheksa kooli, nende hulgas Tartu rakenduslik kolledž, mis õpetavad piisaval hulgal sisepaigalduselektrikuid, ent puudus on just välisvõrguelektrikutest, kes oskaksid kõrgepingeliinide, alajaamade ja vajalike välitööde kallal toimeta-da, tõdes Jänes. «Koolipärgis õpetati selliseid töid tegema viimati üheksakümnendatel aastatel, seda tõestab ka nende spetsialistide keskmine vanus,» lisas ta.

Väljakule tulevad nii kõrge- kui madalpingeliinid, loodetakse rajada ka alajaam.

Rakenduslik kolledži direktori Raini Jõksi sõnutsi maksavad lepingupartnerid harjutusväljaku rajamise eest, koolil tuleb tulevikus seda vaid hooldada. **JENS RAAVIK**

KLIIMAMINISTERIUM

Nüüd Alam-Pedja veeteedel sõitval diiselmootoriga parvel Luhakass on pikkust 23 ja laiust 7,5 meetrit.

Alam-Pedjal liigub nüüd Luhakass

Alam-Pedjal pandi esimest korda häälled sisse uudele heinaparvele, mis võimaldab jõuda selliste luhanitundeni, kuhu maad mööda ei pääse. Nii aitab uus abimees hooldada seni ligipääsmatuks jäänud pargandniite.

Diiselmootoriga parvel on pikkust 23 ning laiust 7,5 meetrit. See tähendab, et korraga mahub parvele kaks niidukit. Kui seni oli Alam-Pedja luhtadest korrapäraselt hooldatud umbes 1000 hektarit, siis nüüd pääseb Luhakassi nime kandva uue heinaparvega veel sadadele hektaritele ligi.

«Vanasti viidi loomad väikeste paatide või parvedega luha-le, nüüd oleme ajas edasi liikunud,» ütles kliimaministeriumi elurikkuse kaitse osakonna juhataja Timo Kark. «Ent me ei tee seda lihtsalt seepärast, et on olemas uus tehnoloogia, vaid seetõttu, et see aitab saavutada looduskaitse eesmärgi viisil, mis arvestab nii kliima kui ka looduse vajadustega.»

Luhakass maksis 590 467 eurot ning see soetati projekti-rahaga.

Parvega hakkab Alam-Pedjal majandama osühing Lynxland.

Alam-Pedja luhanituid on väärtuslikud ökosüsteemid, kus elab palju haruldasi liike. Lisaks hooldusele annab heinaparve kasutuselevõtt hoogu ka nende taastumisele. See aitab omakorda leevendada kliimamuutuste tagajärgi. **EMILY LIEBERG**

MARGUS ANSU

Lambad ja kitsed tulid õppehoonete vahele tööle ning kostile

Tartu ülikooli ja Tartu linnavalitsuse koostöös on Maarjaväljale ülikooli õppehoonete Physicumi ning Chemicumi vahelisele rohealale loodud linnalooduse oas, mille hooldamise võtsid esmaspäevast osaliselt enda kanda viis Gotlandi tõugu lammast ja kaks kitsa.

Emajõelinnast kolmekümne viie kilomeetri kauguselt Hellenurmest Tootsi talust pärit loomadele on linnaelu juba tuttav, sest nad on kahel aastal käinud Supilinna päevadel ning mullu hooldasid lambad lühikest aega kliinikumi muruplatse. See kogemus näitas, et lammastele inimesed ja linn sobivad ning tänava saavad nad võimaluse pikemalt linnakarjamaal olla.

«Sellist kogemust, et keegi püüaks neile tahtlikult viga teha või neid kinni püüda ja varastada, pole seni olnud. Aga lammast ei saagi niisama püüda, ta ei anna ennast inimesele kätte, selleks on koera vaja,» lausus lambakasvataja Terell Pihlak.

Just karjakoerte treenimisest Tootsi talus lammaste kasvatamine alguse saigi.

Koertele õpetatakse seal vajalikke oskusi, trenni saavad minna ka need murid, kes tulevikus tööd tegema ei pea, kuid vajavad rohkem liikumist.

Ajalooliselt ongi Maarjavälja aia- ja karjamaade piirkond. Karjatamine on väga hea hooldusmeetod, kuna erinevalt mootorist ei erita lambad mingisuguseid gaase, lisaks on nad vaiksemad ega tekita müra, märkis Tartu linnalooduse koordinaator ja Roheringi projekti eestvedaja Mirjam Väsaste.

Ta lisas, et samal ajal lambad väetavad pinnast ning on ka väga head taimede levitajad, kuna seemned jäävad nende kasukasse kinni ning liikudes suurendavad nad nõnda elurikkust.

Lambaid võib vastastikusel kokkuleppel paistada, aga süüa neile kaasa võtta ei tohi. **JENS RAAVIK**

Kolmas Eesti naine vallutas maailma kõrgeima tipu

KELLY OLESK

kelly.olesk@postimees.ee

Tartust pärit Triin Seli (34) jõudis veidi enam kui nädal tagasi, 19. mail maailma kõrgeima mäe Mount Everesti tippu. Seli on kolmas Eesti naine, kes on selle tippu vallutanud. Ühtekokku on sinna jõudnud üheksa eestlast, nende seas ka Triin Seli isa Andras Kaasik, kes tõusis Everesti tippu juba 2011. aastal.

Triin Seli viibib pärast Everesti vallutamist endiselt mägedes ega jõua koju niipea. Missugused olid aga esimesed emotsioonid nii-öelda maailma tippu jõudes?

Ega tipus midagi rohkemat peale väsimuse tunda jõua, vastas Triin Seli. Et tuul tõusis ja ilm läks üha kehvemaks, sai tipus teha mõned pildid ja tagasi alla tulla.

Triin Seli rääkis, et kogu ekspeditsioon võttis ligi kaks kuud. Ühes grupis alustab ka rohkem inimesi, kui tippu jõuab. Kui grupis kogu aeg mõni alpinist tipurünnakust loobus, tekitas see ka Selis kõhk-lusi. «Pidevalt mõtlesin, kas ma ikka saan hakkama. Aga ei jäänud muud üle, kui panna üks jalg teise ette,» ütles ta.

Ehkki Everesti vallutamine on austust vääriv sooritus, täitis Seli hoopis suurema eesmärgi. «Olen esimene Eesti naine, kes sai seitsme tippu klu-bisse ehk olen tõusnud seitsme

ERAKOGU

Tartlane Triin Seli vallutas kolmanda Eesti naisena Everesti tippu.

kontinendi seitsmesse kõrgeimasse tippu,» selgitas ta. Inglise keeles eristatakse seitset maailmajagu, eesti keeles aga kuut, inglise keeles kutsutakse

seitset kõrgeimat tippu The Seven Summits.

Kuidas aga kulges Everesti vallutamine? Matk baaslaagrisse võttis aega kaheksa päeva,

selle ajaga läbiti ligi 60 kilomeetrit. Seejärel oli alpinistidel paar puhkepäeva ning algasid aklimatiseerumise matkad, mis viisid üha kõrgemale.

Esimesel matkal jõudis Seli sihtkohta ligi seitsme tunni-ga, mõnel teisel läks topelt kauem. Ületada tuli lõhesid ning see oli tehniliselt keeruline ülesanne.

Pidevalt mõtlesin, kas ma ikka saan hakkama. Aga ei jäänud muud üle, kui panna üks jalg teise ette, rääkis Triin Seli.

Kolmandal matkal jõuti 7200 meetri peale ning seejärel naaseti baaslaagrisse. Pärast kolmandat aklimatiseerumise matka jääd ootama head ilma, et alustada tipurünnakut. Ilust ilma oodati kümme päeva.

Siiski ei olnud kümme päeva vaid puhkus, ka sel ajal tuli end hoida aktiivsena ning aegajalt mõni lühem matk ette võtta.

Tipurünnakut alustati viimaks 14. mai öösel. Seli märkis, et kindlasti tuleb tõusu alustada öösel, sest nii on ohutum.

Esimese Eesti naisena jõudis maailma katusele Krisli Melesk (39) aastal 2021 ja teise naisena tõusis Everesti tippu Katrin Merisalu (56) kaks aastat hiljem.